

Самур

№ 5 (276) 2014-йисан 23-май

1992-йисан январдилай акъатзава

Цийивилер

www.samurpress.net

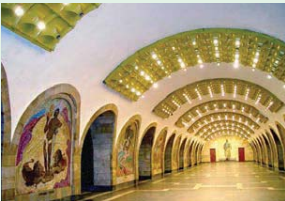
Вилик тухун патал

Чара-чара регионар вилик тухун патал чи республикадин гьукуматди галаз-галаз кар алай телд-бирар кьилиз акъудзава. Имукьвара

Бакуда «Регионар вилик тухунин Шеки-Закъатала чешне» твар ганвай проектдин презентация хьана. Проект ЕС-дин пулунин такъатралди «World Vision Azerbaijan» тешикатди кардик кутуда. Кьил акъудай ксари лугьузвайвал, и проектдик кваз Шеки-Закъатала региона хуьрун майишатдин бизнесдин 45 кархана арадал гьиди.

Мадни гзаф жеда

Исятда Бакуда метродин 23 станция кардик ква. Эхиримжи гьар са йисуз са станция ачухарнава. 2030-йисалди и кар давамарда ва станцийрин кьадар 70-дав агакьда. Гьа идалди, шегьрдин вири агьалийривай кьилий-кьилиди метродикай менфят кьачуз жеда. Гила республикадин ракъун рекьерни гуьнгьуна хуьтазва. Виликай кьезмай йисуз Баку-Тифлис-Кьарс ракъун рехь кардик кутуда.

Кьилди ксарив вугуда

Азербайжанда 7 агъзурдалай гзаф куьгьне заманрилай амай имаратар ава. Ибурукай 2 агъзур кьван квалер, гуьмбетар, келеяр цийиз винел акъуднавай-бур я. Икьван тарихдин аманатар герек тирвал хуьн са акъванни рехьтар кар туш. Гьавилий республикадин меденитдинни туризмдин министерстводи са бязи имаратар кьилди ксарин ихтиярда вугун кьарардиз кьачуна. Са шартуналди: а ксари талукь икьяр кутлуна, имаратар хьсандиз хвена кьанзава.

Чехи ийизва

Виликай кьезмай мукьвал йнсара Бакудин гьуьлуьн кьерехда авай бульвар дуьньядин виридалайни чехи Милли Паркдиз элкьведа. Исятда «Ляцу шегьрда» бульвар абадардай крар тухузва.

Ам 2015-йисуз кардик кутуда. Гележегда бульвар Зьх поселокдин патав кьван чехи авун фикирла кьунва. Икь хьайитла, бульвардин яр-гиввал 16 километрдин агакьда. Ахпа инга 25 километр кьван яр-гьн хьийида ва ам дуьньядин виридалайни чехи Милли Паркдиз элкьведа.

И ЧИЛ ХАЙИ ДИГЕ Я

Ахцегь шегьер

ЖЕЧ ГЪА!...

ХЪСАНРИЗ КІАНЗАВА

■ Шаз туькьуьрай бюджетдин проектдив кьадайвал, чи гьукуматди алай йисуз чирвилерин ери хьсанарун патал 1,6 миллиард манатдив агакьна пулунин такъатар серфда. Им гзаф хьсан кар я. Им акІ лагьай чІал я хьи, алагай йисав геькигайла, цинин келунин йисуз 123 миллион манат артух серфда. Са гафни авачиз, икІ хьайитла, чи уьлкведин мектебра, пешедин мектебра, лицейра ва маса карханайра чирвилерин ери хьсанардай, кар алай кьулайвилер арадал кьведа.

Тек са мектебар паталди 851 миллион манат кьван пулунин такъатар серфда. Адак мектебр-из герек тир ктабар чапдай харжиярни акат-

зава. Гьа и месэла асасдиз кьачуна чи республикадин талукь министерстводи милли чІаларал, гьабурукай яз лезги чІалални мектебра чирвилер гудай ктабар чапнайтла хьсан жедай. Шумуд йисар я «Самур» газетди и месэла кьарагьариз. Алай вахтунда республикадин 130-дав агакьна мектебра агъзурралди аялриз лезги чІалан тарсар гузва. Амма абу-рухь чирвилер кьачудай ктабар авач. Алагай 42-йисан кьене гьалатлар квай кьве ктаб чапнава. ИкІ жец эхир! Аялрин ктабрихь, мектебра агакьзавачир лезги чІалан муаллимрихь вучиз гелкьезваж? Талукь идарайри гьикьван гагьди и месэла гьал тавуна тадатла?

«САМУР»

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ...

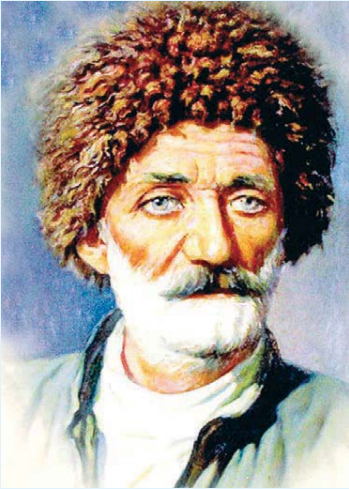
Кьадарсуз хиперин суьруьяр хуьзвай, чехи багьлар кутазвай лезгяр Кьафкьаздин гзаф халкьаридай девлетлу я. Лезги лежберри цийи никІер тІебшатдин патай зарар хІІун тавуртла, гьамиша бегьерлу жеда. Зегьметдал гзаф рикІ алай лезгяр гьа чин кьилел дам жис алай Шалбуз дагь, Базардуьзи, Шагь дагь хьиз такаурлу, жувьртлу, пейнки муьгьмандиз, гьакІни вири маса халкьариз суьурмет ийиз алакьдай инсанар я.

Мор Лечи,
Венгриядин алим ва сиягьатчи
1902-йис.

Дуьнья ракъини,
инсан савадлувили
экуь ийида.

Лезги халкьдин
мисал

ВИРИНИЗ СЕЙЛИ ШАИР

И йикъара Дагъустанда ХХ виш йисан виридалайни зурба шаиррикай тир СтГал Сулейман дидедиз хъайи 145 йис ва адан поэзиядин йикъар кьейд авуна.

СтГал Сулейман 1869-йисуз великан Куьре округдин (гилан СтГал Сулейман райондин) Агъа СтГалрин хуьре кесиб лежбердин хизанда дидедиз хъана. Ам аял вахтунда етим хъана. Са клус фахъ кьекъвез ада сифтедай хайи хуьре чпихъ багълар ва гъайванрин суьруьяр авай девлетлу марукъ батраквал авуна, ахпа кыл хуьн патал муькварив гъай шегъерриз рекъе гъатна. Дербентда ада узьумлухъра кьаравулчичвал авуна, Генжеда ингилисрин капиталистри чиликай ругъунар хкудзавай плантацияра кьвалахна. Гуьгъуьнин йисара Сулеймана Семеркьенда ракъун рекъин депода, Сыр-Дарья вацалай эцигзавай муькъвел кьвалахна. Каспий гуьлуьн Къафкъаздин кьерехдиз эхъкеч хъуьруна, Сулейман нафтгадин мяденра фялевиле кьвалахиз Бакуда амукъна. Гъурбатда кьекъвей йисара Сулейманаз гзаф

кран акуна ва чир хъана. «Амма заз чир хъайи асул кар ам тир хъи, кьвалахдай кесибриз, фялейриз вирина сад хъиз четин тир: жувавай жувакай катиз жедач, кесиб инсанар Сыр-Дарьядални, Агъа СтГалдални - вирина сад хъиз бахтсуз тир».

Гъа ихътин гъалар акваз Сулейманакъ кесибрин дердийрикай чалар туькьурдай халисан шаир хъана. Вич савадсуз тиртигни адахъ гегенш дуньякьатунари дерин фагъумар авай. Къанни цуд лагъай йисара Сулейман шаир-трибун, шаир-вагандаш хъиз вири СССР-диз машгъур хъана. 1934-йисуз Советрин писателдин сад лагъай съезддин трибунадай М. Горькийди икI лагъанай: «Ашукъ СтГал Сулеймана заз, анжах са заз ваь, амайбурузни лап гъейран ийндай гъайбатлу эсер авуна. И клел-хъин тийижири, амма акъуллу кьуьзуь касди, президиумда ашукъна, вичин шириар туькьуриз гьикI плузариар юзуриз кушкшзавайтIа, заз акунай. Ахпа ада, ХХ виш йисан Гомера, и шириар инсан гъейран жедай тегъерда фасагатлуьдиз клелнай. Сулейман хътин поэзиядин жавагъириар яратмишиз бажарагъвал авай инсанар куньне хуьх».

СтГал Сулеймана сифте яз виш йисарин эдебиятдин адетар вичин кьегъалвичин девирдин идеярихъ галаз сад ийиз, советрин политический лирика цийи жанрайралди, яшайишдин гъавурда акъун патал менфят къачузвай цийи кьайдайралди девлетлу авуна.

Шаирвилдин лап вини деражадиз кхаж хъайи СтГал Сулейманаз 1936-йисуз Дагъустандин халкъдин шаирвилдин тIвар ва Ленинан орден гана. Гъа йисуз шаир Советрин XIII съезддин делегатвиле, 1937-йисуз СССР-дин Верховный Советдин депутатвиле кандидат яз къалуьрна.

СтГал Сулеймана 1937-йисан 23-ноябрдиз Агъа СтГалрин хуьре вичин дунья дегъишарна. Ам Магъачкалада, гуьлуьн кьерехдив гъай шаирдин вичин тIвар алай багъда кучуднава.

Чна адет яз *Къелзавайбуьре гъамшиша шаирдин лезгидалди шириар агакъарзава. И гъилера шаирдин 1959-йисуз И.Солтан азербайжан чIалаз элкьуьрай са шумуд шири суьва.*

Бүлбүл

*Yaşıl budaqların arasında sən
Yenə başlamısın fəğana, bülbül!
Tərvət duyulur nəğmələrimdən
Sən çoşub gəldikcə zəbana, bülbül!*

*Dünya möhnətindən sən bixəbərsən,
Bilmərsən nə əzab, nə də kədər sən.
Həlimizdən xəbər tutmursan bəzən,
Axi müqəddəssən insana, bülbül!*

*Min mahnı deyərək bağçada, bağda,
Sevməzsən bizləri sən belə vaxtda,
Amma tez qaçırsan qışda, sazaqda;
Utan, gəlmə belə tuğyana, bülbül!*

*Uçma, qanad saxla, qorxma bir dayan!
Gəl, söz aç, söhbət aç güzəranından,
Bəlkə də, bəlkə də dansız qalmısan,
Söylə macəramı mardana, bülbül!*

*Bu qış pis keçmədi, zaman, təbiət
Sənə verməmişdir əzab-əziyyət.
Durur hüsnündəki bəzək, mələhət,
Harda, harda vardır tay sana, bülbül!*

*Gəl olma qayğısız, bir yuva qur sən.
İnan ki, həmişə yanındayam mən!
Məst ol Süleymanın nəğmələrindən,
Gətmə bu ellərdən bir yana, bülbül!*

Qocaya qız verənin...

*Ağıllı adamlar, arif adamlar
Qocaya qız versə, yəqin, ar olar.
Əgər ki, qocaya qız versə ata,
İşi gecə-gündüz ahu-zar olar.*

*Çoxdandı doxsanı addayıb yaşı,
Ağında bir danə qalmayıb dişü.
Qız yeniyetmədir, qartıyıb kişi,
Belə ər-arvadlıq zəhirədir olar.*

*Ay qoca heyvərə, ay qoca kaftar!
Uyma axmaqlara, bir utan, qızar.
Belə qız ər deyil, ölüm arzular,
Qocanın əlində günü dar olar.*

*Bir ayağı burda, birisi gorda,
Arvad axtarırsan bu vürhəvurda –
On beşçə yaşında – bakır, xırda,
Deyirsən: gözəllər mənə yar olar.*

*Süleyman deyir ki, qoca arvadı
Dənər qaravaşa, sınar qanadı,
Ömründə o bilməz nə ağız dadı,
Nə də ki, əlində ixtiyar olar.*

Qızlar

*Siz vətənin bağçasında
Açdınız gül sayaq, qızlar.
Özünüzdə də çiçəksiniz,
Yararırsız al yanaq, qızlar.*

*Gözəllikdə tac özünüzdə,
Şəfəq saçır gül üzünüzdə,
Açıq olsun şux gözüünüz –
Elm deyil yaşaq, qızlar.*

*Bir fərq görmürəm qətiyyətlə
Qadın ilə kişidə mən,
Çeviksiniz siz bəlbüldən,
Quşlar kimi oynaq qızlar.*

*Hər gözəldə bir məziyyətlə,
Püştə ağız, girdə sifət,
Sözərinə qatıb şərbət,
Bizim xurma dodaq qızlar.*

*Ağur olur gözəl tamam,
Qocaya bəslər ehtiram,
Qəlbələri saf, sözləri tam,
Deyil dəcəl, şıltaq qızlar.*

*Son sözüümü edim bəyan:
Örnək olun siz hər zaman,
Süleymanın xəyalından
Penker düşməz iraq, qızlar.*

Tərcümə edən İ.Soltan

ЧЕШНЕ КЪАЧУ!

РИКІ АЛАЗ КІВАЛАХНА

ТIвар-ван авай шаир Нуреддин Шерифован рехъ лайихлудаказ давамарай адан рушар - Селима ва Алия чи республикадиз алакьунар авай музейдин кьвалахдарар хъиз сейли хъана. Чехи ваха Селимади республикадин гилан образованидин музей шумудни са киметлу экспонатралди девлетлу авуна, арабдалди кьхенвай цудралди документар азербайжан чIалаз элкьуьрна. Са шумуд йис инлай видик вичин дунья дегъишарай и дишегъли гила вирида гуььрметдалди рикел хкизва.

1963-йисуз адан гъевчи вах Алияни гъа и музейда кьвалахал аквазна. Азербайжандин Гуькуматдин Университетдин тарихдин факультет акъалтIарай ада эвел КцIарин урус мектебда тарсар гана. ТIар-ван авай энергетик Рашид Абасовахъ галаз хизан туькьурай Алияди Бакуда кьвалахун кьетI авуна. Вич тарихчи яз музей патал шумудни са кар алай документар, экспонатар винел акудна. РикI

алаз кьвалахай ада 1971-йисалай музейдин фондуниз регъбервал гана. Са гафуналди, Алия Абасовади вичин уьмуьрдин 51 йис музейдин кьвалахриз серфна. И йисара ада Азербайжандин ва СССР-дин образованидин кьенкIвечи ТIварар, 1970-йисуз медаль ва шумудни са гуььрметдин чарар къачуна. Республикада образование вилик тухуник пай кутур адаз 2006-йисан 3-октябрдиз Азербайжан Республикадин Президент Илгъам Алиеван серенжемдалди «Терекъьки» медаль гана.

И йикъара вичин 82 йис жезвай, гъамиша гъакьисагъвилелди кьвалахай, коллективдин патай чехи гуььрмет къазанмишай Алия Абасова паталди музейда чехи мярекат туькьурна ва ам лайихлудаказ ял ягъиз рекъе туна. Чна адаз чандин сагъвал ва инлай кьулуьхни хъсандиз уьмуьр гъалул тIалабзава.

Гуьлхар ГУЬЛИЕВА

ЧИ БУБАЙРИ ЛАГЪАНАЙ...

- Дуст - чинал, душман - кьулуьхъай рахада.
- Чинал чин чуьхуьдайдавай, кьулуьхъай дабан агIудайдавай яргъа хуьхъ.
- Белиждиз тefейда Семеркьендикай хабар гуда.
- Балкандилай эвчиНа ламрал акъахмир.
- Меци датIайди гапурди агIудач.
- Ажал агакъбай кицIи несидин шаламар неда.
- Пака лагъай миргихъ тум хъайинди туш.
- Гзаф кьекъвейдавай ваь, гзаф акурдавай хабар яхъ.
- Халкъ патал лагъай гафуни халкъдиз кьуллуьгда.
- Клел авурдан сиве мез жеда, гъиле - яракъ.
- Вичин мукал хъайила пехърени лекъ гагада.
- Ватандивай хъайиди чандивай жеда.

Колумбияда автобусрин рехъ икI хуьзва

Хъун клан ятIа ваз
къегъал инсан,
Вагандиз бахш ая
уьмуьр жуван.

Д. Фонвизин

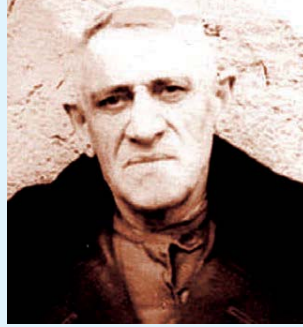
Şair taleləri çox vaxt bir-birinə bənzəyir: kasıb güzəran, əzab-əziyyət, istedadla görə cəzalanmalar, sağlığında qiymətini almamaq, sayılıb-seçiləndə paxılların, düşmənlərin hədəfinə çevrilmək. Belə talelərə onlarca misal gətirmək olar. Amma onlardan biri məni daha çox sarsıdır. Uşaqlığında və gəncliyində bir tükə çörəyə möhtac qalan, ömrünün çox hissəsini yoxsulluqla keçirən, lakin talenin bütün məhrumiyyətlərinə baxmayaraq, nökrlikdən və qalayçılıqdan Dağıstanın xalq şairi, SSRİ kimi nəhəng bir dövlətin millət vəkil zirvələrinə ucalan Tahir Alimovun (Xürük Tahirin) taleyi.

O, iki dəfə SSRİ və Dağıstan ali sovetlərinə deputat seçilmiş, iki dəfə "Qırmızı Əmək Bayrağı" ordeninə layiq görülmüşdü. Xalqın böyük məhəbbət bəslədiyi şair üçüncü dəfə SSRİ Ali Sovetinə deputatlığa namizəd göstərilmişdi. Lakin amsız ölüm onu 1958-ci ilin martın 16-na təyin edilmiş seçkilər gününədək aramızdan apardı. Şair həmin ilin fevralın 23-də Dərbənddə seçicilərlə görüşüb doğma kəndinə qayıdarkən yolda keçindi. Qəfil ölüm Dağıstanın bütün xalqlarını sarsıtdı. Onu son mənzilə yola salmaq üçün respublikanın hər yerindən minlərlə insanın Xürükə gəlməsi şairə xalq məhəbbətinin təzahürü idi. Sonralar qəzetlərin yazdığı kimi, kiçik bir kənd olan Xürük ardı-arası kəsilməyən insan selinə güclə tab gətirdi. Xalq onu sevirdi, lakin sevməyənlər də var idi. Onu gözün götürməyənlər, paxıllığını çəkənlər bir deyildi, iki deyildi.

Onun düşmənləri çox idi

1991-ci ilin yazında Axtıda Xürük Tahirin büstünün ucurulması xəbərini eşidən kimi, oraya yollandım. Həqiqətən də bir qrup vəhşi onun ruhunu təhqir etmişdi. Yerli adamların dediklərinə görə baziləri Xürük Tahir kommunist olduğuna, partiya çoxlu şeirlər həsr etdiyinə görə ondan qisas alıblar. Həmsöhbətlərimi başa saldım ki, əvvələn, şairin şeirlərinin çoxu deyil, bir qismi partiya aiddir. İkincisi, o vaxt hansı şair partiya şair yazmayıb ki? Xürük Tahirin əsərlərinin əksəriyyəti vətəna, xalqa, müharibə və

qalayçı kimi bir-bir kəndləri gazması, nəhayət, ailəsinin yeganə ümidi olan atı öləndə onun boynunu qucaqlayıb zərzar ağlaması, "Yəni" adlı şeiri yazması heç vaxt yadından çıxmırdı. Belə bir insan haqsızlığa dözə bilməzdi və dözmürdü də. Ona görə ötən əsrin 30-cu illərində tsibəyə üstündə karikatürünü çəkib qəzetə çıxartmışdılar. Sərxoşluqla məşğul olan kənd soveti və kolxoz rəhbərlərini tənqid atəşinə tutduğuna görə şairi səsvərmə hüququndan məhrum etmişdilər. (Bax: Ə. Ağayev. *Ləzgi ədəbiyyatı (dərgi dilində)*. Mahaçqala, 1959. Səh. 155-

Qəhrəman şair

Dağıstan xalqının sevimlisi, 1942-1948-cü illərdə bu respublikada vilayət partiya komitəsinin birinci katibi işləmiş Əziz Əliyev Xürük Tahir qəhrəman şair adlandırmışdı. Bu, təsadüfi deyildi. O, səriştəli təsərrüfatçı, həm də yaxşı şair kimi rəhbərin diqqətini cəlb etmişdi. Ona görə də 1942-ci ilin oktyabrında vilayət partiya komitəsinin qərarı ilə cəbhəyə, döyüşçülərlə görüşə göndərilən 8 ağsaqqaldan biri Xürük Tahir idi. (Bax: İFA P.İ. F. 1-n. On. 23. J. 13. J. 46-47). Görüş zamanı Ə.Əliyev kimin hansı dildə çıxış edəcəyini soruşmuşdu. Xürük Tahir ləzgi, Azərbaycan və rus dillərində danışacağını bildirmişdi. Rəhbər bundan məmnun qalmış: "Aforin, sən bütün dillərə hörmətlə yanaşırsan, mən bunu alqışlayıram", - demişdi. On cəbhədə heç nədən qorxmadan döyüşçülərə həyan olan və buna görə də qəhrəman şair adlandırılan Xürük Tahir bir neçə aydan sonra, 1943-cü ilin martın 4-də Dağıstanın xalq şairi adına layiq görülür (Bax: İFA P.İ. F. 1-n. On. 27. J. 13. J. 346-347).

Bundan sonra o, Əziz Əliyevlə daha tez-tez görüşür. Görüşlərin birində şair məktəblərdə təhsilin səviyyəsinin yüksəldilməsində ötrü öz təkliflərini bildirir. Rəhbər bu təklifləri bəyənir. Həmin təkliflər

Dağıstan Vila-yət Partiya Komitəsinin XXIII plenumunda respublika məktəblərinin vəziyyəti və onların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı qərarın qəbul edilməsində mühüm rol oynamışdı (Bax: İFA P.İ. F. 1-n. On. 21. J. 9-a. J. 69).

1943-1944-cü illərdə bir neçə rayonda, o cümlədən Axtıda yüzlərlə uşaq təhsildən kənardə qalmışdı. Bu sahədə vəziyyətin yaxşılaşdırılmasından ötrü Əziz Əliyev ciddi tədbirlər həyata keçirirdi. (Bax: İFA P.İ. F. 1-n. On. 27. J. 6. J. 57-67). Onun tapşırığı ilə Xürük Tahir 1944-1945-ci tədris ilində Axtı rayonunda 4 məktəbin tikilib istifadəyə verilməsində yaxından iştirak etmişdi. Bundan sonra deputat olduğu dövrdə Cənubi Dağıstanın inkişaf etdirilməsindən ötrü böyük səy göstərdi. Onun təşəbbüsü ilə Suleyman Stalski rayonundakı Qoraxanov adına kombinat yenidən quruldu, işçilər üçün evlər tikildi. Məhərrəmkində icməli su kəməri çəkildi. Beləcə qəsəbəsində avtobaza yaradıldı və bir sıra digər işlər görüldü.

Təəssüf ki, bədxahlı onun xalq və dövlət qarşısında xidmətlərindən üstündən xətt çəkərkə istəyirlər. Şair sanki bunu əvvəlcədən hiss edərək, bir şerində düşmənlərinə üzünü tutub yazmışdı:

*Sözüm sənə töhmət olsun!
Ömrün qısa möhlət olsun!
Dediyyəndə sarhad olsun!
Yəxsə söylər Xürük Tahir:
Sənə yüz min lənət olsun!*

Necə də gözəl deyilib! Öz xalqının layiqli övladlarını bəyənməyən, onlara qara yaxan paxıllara və bədxahlara bir dəfə lənət demək azdır. Yüz min lənət!

Müzəffər MƏLİKMƏMMƏDOV

Məşhur ləzgilər haqqında bilmədiklərimiz

YÜZ MİN LƏNƏT

Şairin lirik şeirlərinə bəstələnmiş, xalq mahnıları kimi hamını ovsunlayan "Gözlə", "Sölmnaz", "Baxçada üç qız var", "Hürü, səni vəsf eləyim", "Gözlün nişanələri", "Bir aydır dəyib aramız", "Yaxşıdır, oğlan, yaxşıdır", "Bir qızın durnaya dedikləri" və neçə-neçə başqa mahnılar bu gün də ruhumuza dad vermirmi? Bəzi sovet şairlərinin onun "Hitler kimdir?", "Azadlıq", "Sülhün səsi", "Lənət" şeirlərinə, "Qara qızı", "Soma pöhləvanı", "Dörd il" poemalarına və başqa əsərlərinə yüksək qiymət verməsi təsadüfi deyildi axı.

Mənimlə həmfikir olanlar çox idi. Suallarını cavabsız qoyanlar da tapıldı. Nəhayət, ağsaqqallardan biri dilləndi: "Ay oğul, Tahirin düşmənləri çox olub". Bu sözlər məni tutdu: "Əlbəttə, yaxşı şairin dostları ilə yanaşı düşmənləri də olur", - dedim. Qəribədir ki, o vaxt bu hadisəni ört-basdır etdilər. Müqəssirləri tapıb cəzalandırdılar. Əksər qələm sahibləri də susdular. İctimai qnağın olmaması poeziyamızın zirvələrindən biri sayılan Xürük Tahirin ruhuna böyük hörmətsizlik idi. Bu haqsızlığa dözə bilmədim. "Gələcək" adlı poemamda şairin büstünü ucurlarını lənətlədim. 1991-ci ilin oktyabrın 27-də Mahaç-qalada ləzgi yazıçıların I qurultayında həmin poemanı oxuyanda hamı ayağa qalxıb gürültülü alqışlarla şairin xatirəsinə yad etdi.

Bəs sənə, xeyrixah və nəcib qələm sahibinin düşmənləri necə peyda olub? Buna səbəb Xürük Tahirin öz mövzularını həyatdan alməsi, qarşılaşdığı haqsızlıqları, nadanları yerindəcə tənqid etməsi idi. Acı taleyi ona çox şey öyrətmışdi. Hələ Oktyabr inqilabından əvvəl ailəsinə saxlamaq üçün Şəkiddə və Bakıda nökrlik etməsi, ötrü Səkrə ilərdə

157). Bir neçə il sonra kolxoz rəhbərlik edəndə iki dəfə qolçomaqlar tərəfindən sui-qəsdə məruz qalmışdı.

Düşmənlərin hədə-qorxuları onu haqq yolundan sapdırma bilmədi. Əlibəy Fətəhov, Süleyman Stalski, Hacıbəy Hacıbəyov, Ağalar Hacıyev kimi məşhur ləzgi şairlərinin və alimlərinin köməyi ilə daha da püxtələşən, Dağıstan ədəbiyyatında layiqli yer tutan Xürük Tahirin gözü götürməyənlər sonralar da tapıldı. Ötən əsrin 50-ci illərində o, Dağıstanın altı xalq şairindən biri idi. Yaradıcılıq uğurlarına görə onun adı XX əsrin Homeri olan Suleyman Stalskindən sonra çəkilmişdi. Lakin o vaxtiki siyasi güvvələr buna imkan vermədilər. Sonralar respublikanın yazıçıları ittifaqında Tahirin əleyhdarları tapıldı. Bunlar hamısı şairin yaradıcılığına, onun xalq arasındakı nüfuzuna paxıllıqdan irəliləyirdi. Bu fikri sübuta yetirən birca misal gətirmək kifayətdir. 1993-cü ildə Xürük Tahirin anadan olmasının 100 illiyinin qeyd olunması ilə əlaqədar Dağıstan Yazıçıları İttifaqı Axtı rayonunun müdiriyyəti ilə birgə qərar qəbul etdi. Həmin qərarla rayonun bir təsərrüfatına və şəhərin bir küçəsinə şairin adının verilməsi, seçilmiş əsərlərinin nəşri, onun Xürükdakı ev-muzeyinə dövlət statusu verilməsi və bir sıra başqa tədbirlər nəzərdə tutulmuşdu. Lakin deyilənlərin hamısı kağız üzərində qaldı. Ötən il şairin 120 illik yubileyinə də etinasız münasibət bəsləndi. Bədxahların qara niyyətlərinə baxmayaraq, Dağıstan həyatının bir sıra önəmli məsələlərinin Xürük Tahirin adı ilə bağlı olmasını, onun dövrünün qəhrəman şairi kimi tanınmasını heç kəs inkar edə bilməz.

Haqq nazilər, amma üzülməz.

Azərbaycan atalar sözi

Yeniliklər
www.samurpress.net

Mehriban Əliyeva "İlin birinci xanımı" seçildi

Böyük Britaniyanın "The Business Year" jurnalı tərəfindən "İlin birinci xanımı" seçilib.

Mükafat Mehriban Əliyevaya ölkənin ictimai, sosial və mədəni həyatında fəal iştirakına, cəmiyyətin dinamik inkişafına verdiyi mühüm töhfəyə, Azərbaycan mədəniyyətinin dünyada təbliği sahəsində əvəzsiz xidmətlərinə, ümumdünya mədəni irsinin qorunub saxlanması işinə hərtərəfli dəstəyinə, sosial adət və humanizm prinsiplərinə sadiqliyinə görə verilib.

Orta məktəblərdə yeni dərs

Azərbaycanda orta məktəblərdə yeni dərs tədris olunacaq. Təhsil Nazirliyi bu barədə qərar qəbul edib. Növbəti ildən məktəblərdə "Qarabağın tarixi" adlı dərs tədris olunacaq. Bu dərs fakultativ dərs kimi keçiriləcək. Bunun üçün ortu tədris materialları hazırlanıb. Bu kurslar V-XI siniflər üçün sinifdaxaric oxu xarakterli olacaq.

Pioner düşərgələri bərpa olunacaq

Böyük Bakının Regional İnkişaf Planı 2030-cu ilədək paytaxtın sosial prioritetləri və inkişaf prinsiplərini də müəyyənləşdirib.

Layihəyə əsasən, Bakının bütün qəsəbələrində çoxfunksiyalı mərkəzlər-klubların yaradılması,

qəsəbədəki tarixi abidələr və təbii ekoloji zonalar üzrə turist marşrutlarının təşkil edilməsi nəzərdə tutulur. İnkişaf Planında kino-teatrın, xalq teatrının və dər-nəklərin inkişafının həvəsləndirilməsi də yer alıb. Nəhayət, layihəyə əsasən məktəb düşərgələrinin təşkili anonsu bərpa olunacaq, eləcə də bütün yaşayış mə-sivlərində idman-sağlamlıq qurğuları quraşdırılacaq.

10 min iş yeri açılacaq

Gəmiqayırma zavodunda "Şahdəniz-2" üçün çoxprofilli unikal gəmi inşa ediləcək. Həmin gəminin Bakıda ötrü istifadəyə verilməsi yeni Gəmiqayırma Zavodunda tikilməsi planlaşdırılır. Layihənin iqtisadi əhəmiyyətindən biri də odur ki, tikinti-inşaat və quraşdırma işlərinin əksər hissəsi Azərbaycanda icra olunacaq.

Ən mühüm məsələ isə ondan ibarətdir ki, "Şahdəniz-2" və Cənubi Qafqaz boru kəmərinin genişləndirilməsi layihələri Azərbaycanda təxminən on mindən artıq yeni iş yerinin açılmasına səbəb olacaq.

ТƏBRİK EDİRİK!

PREZİDENT TƏQAÜDÇÜSÜ

Bu günlərdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə "Samur" Ləzgi Milli Mərkəzi idarə heyətinin sədri Şair Nəcməddin oğlu Həsənov Prezidentin fərdi təqaüdünə layiq görülmüşdür.

Yüksək mükafat Qusar rayonunun yetirməsi olan Şair Həsənova uzun illər Azərbaycan Respublikasının dövlət vəzifələrində qüsursuz çalışması, ölkəmizin tikinti kompleksindəki xidmətləri, müstəqil Azərbaycanın ictimai həyatındakı səmərəli fəaliyyəti nəzərə alınaraq verilməmişdir.

Ölkəmizin iqtisadi inkişafında digər sahələrin əməkdaşları ilə yanaşı inşaatçıların da müstəsna xidməti vardır. Bu sahədə xüsusilə fərqlənənlərdən biri də uzun illər respublikanın tikinti kompleksində rəhbər vəzifələrdə çalışmış Şair Nəcməddin oğlu Həsənovdur.

O, 1958-ci ildən Azərbaycan SSR Tikinti Nazirliyinin müvafiq təşkilatlarında işləmiş, 1977-1980-ci illərdə respublika kənd tikinti nazirinin birinci müavini, 1980-1983-cü illərdə Kolkhoz-Sovxoz Tikinti Baş İdarəsinin rəisi, 1983-1986-cı illərdə Azərbaycan SSR kənd tikinti naziri, 1986-1989-cu illərdə Azərbaycan SSR Dövlət Aqrar Sənaye Komitəsinin sədr müavini, 1990-cı ilin yanvar ayından dekabr ayınadək "Azərbaytol" İstehsalat Birliyinin rəis müavini vəzifələrində çalışmışdır.

1990-1998-ci illər ərzində Şair Həsənov Azərbaycan Respublikasının tikinti materialları sənayesi naziri, 1999-2001-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı Komitəsinin sədri, 2001-ci ildən 2006-cı ilə kimi Azərbaycan

Respublikasının Tikinti və Arxitektura Komitəsinin sədri vəzifələrində işləmişdir.

Respublika tikinti kompleksinin inkişafındakı xidmətlərinə görə Şair Həsənov 1982-ci ildə "Şərəf nişanı", 1986-cı ildə "Qırmızı Əmək Bayrağı" ordenləri ilə təltif olunmuşdur. O, 1982-ci ildə "Azərbaycan SSR-in Əməkdar mühəndisi" fəxri adına layiq görülmüşdür. Şair Həsənov üç çağırış Azərbaycan Respublikası Ali Sovetində deputat seçilmişdir. O, respublikanın ictimai həyatında fəal iştirak etmiş və bu gün də iştirak edir. Ş. Həsənov 2006-cı ildən "Samur" Ləzgi Milli Mərkəzi idarə heyətinin sədri vəzifəsində çalışır.

Zəhmətkeşlik, prinsiplilik, humanistik kimi insani keyfiyyətləri ilə seçilən, çalışdığı bütün vəzifələrdə yüksək peşəkərlilik nümunəsi göstərən Şair Həsənovu yaxından tanıyanları onu sadəliyinə və səmimiyyətinə görə yüksək dəyərləndirirlər. Elə buna görə də onun Prezidentin fərdi təqaüdünə layiq görülməsi xəbəri hamının ürəyindəndir.

Redaksiyamızın kollektivi də bu təbriklərə qoşulur, el əgəsaqqalına uzun ömür, cansağlığı və müvəffəqiyyətlər arzulayır.

"SAMUR"

YETMİŞİNCİ UĞUR

Tanınmış alim, fizika elmləri doktoru, professor Sərhəddin Abdullayev 75 illik yubileyi münasibətilə nəşr etdirdiyi "Mən nə üçün fizik oldum?" kitabını onun yetmişinci uğuru hesab etmək olar. Axı bu, alimin qələminin məhsulu olan sayca 70-ci kitabdır. On sözdə yazıldığı kimi, bu toplu əvvəl yazılmış kitablardan əsaslı şəkildə fərqlənir. Burada alimin keçdiyi 75 illik ömür yolundan, 55 illik elmi-pedaqoji fəaliyyətindən, həyatında iz buraxmış maraqlı əhvalatlardan söhbət açılır, keçirdiyi əhəmiyyətli görüşlər, olimpiadalar xatırlanır, yaxın qohumları və dostları haqqında səmimi fikirlər açıqlanır.

Çətinliklərlə dolu ömür yolu keçən Sərhəddin hələ uşaq ikən onun atası Qubadın Böyük Vətən müharibəsində həlak olmuş, üç yetimlə tək qalan anası Sürəhi ağır güzəran üçbatından onu 9 yaşında məktəbə qoymuşdur. Pıral kənd orta məktəbini bitirib Azərbaycan Dövlət Universitetinə qəbul olan Sərhəddin əla təhsilə görə adlı təqaüd almışdır. Universiteti bitirdikdən sonra Quba rayonunda müəllim işləməyə göndərilmiş, lakin bir ildən sonra böyük alim Abdulla Muxtarovun təşəbbüsü ilə geri çağırılmışdır. 1964-1967-ci illərdə o, ADU-nun nazəri fizika kafedrasında aspirant olmuş, 1967-ci ildən elmi-pedaqoji fəaliyyəti başlamış, maddə quruluş kafedrasında assistent, sonra nazəri fizika kafedrasında vəzifə müəllim, dosent və professor vəzifələrində çalışmışdır. Hal-hazırda kafedranın ən məhsuldar professor kimi elmi-pedaqoji fəaliyyətini davam etdirir.

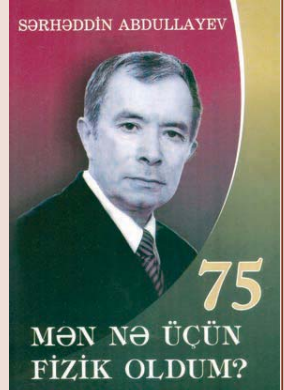
1999-cu ilə kimi respublikamızın təhsil sistemində aşağı siniflər üçün fizikadan məsələ kitabları yox idi. Bunu nəzərə alan alim 7-8-ci siniflər üçün fizikadan sual və məsələlər kitabını yazıb nəşr etdirir. Həmin kitab məktəb

müəllimləri və elmi ictimaiyyət tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. O, şagirdlərdə fiziki hadisələrə maraq oyadır, mövzuların dərinəndən mənimsənilməsinə xidmət edir. S.Abdullayev kitablarının əsas məziyyəti ondadır ki, onlar həm orta, həm də ali məktəblərdə fizikanın tədrisinin səviyyəsini yaxşılaşdırmağa xidmət edir. Əksər fizika müəllimləri, orta məktəb şagirdləri Sərhəddin Abdullayevi qiymətli tənsələr da, onun kitablarından geniş bəhrələnilirlər. Bakı Dövlət Universitetinə daxil olan gənclər onlara ağısaqqal professorun dərslərini deyəcəyini biləndə sevinclərini gizlədə bilmirlər.

50 ildir Sərhəddin müəllim nazəri fizika sahəsində səmərəli elmi axtarışlar aparır. Onun müxtəlif elmi jurnallarda və məcmuələrdə 150-dən çox elmi məqaləsi çap olunmuşdur, o, səkkiz aspirantın və onlarca magistrantın elmi rəhbəri olub, çoxsaylı dissertasiya işlərinə və avtoreferatlarına rəylər yazıb.

Elmi tədqiqatlarının nəticələri 1996-cı ildə "Lepton-lepton və lepton-hadron qarşılıqlı təsirlərdə zəif cərəyan effektləri" mövzusunda müdafiə etdiyi doktorluq dissertasiyasında və eyniadlı dərslik-monoqrafiyada öz əksini tapmışdır. Bakı Dövlət Universitetinin nazəri fizika kafedrasında yazılmış bu dərslər vəsaitində elektromagnit və zəif qarşılıqlı təsirlərin vahid nəzəriyyəsinin qurulması prinsipləri, dərindən qeyri-elastiki səpilmə və supersimetriya ilə bağlı məsələlər ətrafı şərh edilmişdir.

Sərhəddin müəllim gənclik illərindən elmi araşdırmalar aparırsa da, dərslik və metodik vəsaitlər yazmağa respublikamızın müstəqillik əldə etdikdən sonra, yəni 50 yaşından sonra başlamışdır. Bu illər ərzində fizikadan məsələ kitabları, olimpiada məsələləri, ali məktəb

MƏN NƏ ÜÇÜN FİZİK OLDUM?

tələbələri üçün müxtəlif dərslər və dərslər vəsaitləri - 70-dən çox kitab alimin təhsil sistemində verdiyi əvəzsiz töhfədir.

O, eyni zamanda təhsil nazirliyi elmi-metodik şurasının fizika bölməsinin, Bakı Dövlət Universitetinin nəzdində yaradılmış dissertasiya şurasının, orta məktəb şagirdləri və ali məktəb tələbələri arasında fizika fənni üzrə keçirilən respublika olimpiadalarının münisiflər heyətinin üzvüdür. Hazır-laşdırdığı şagird və tələbələr olimpiadalarda dəfələrlə birinci, ikinci və üçüncü dərəcəli diplomlarla təltif olunmuşlar.

Səmimi, mehriban bir ailənin başçısı olan alim ömür-gün yoldaşı Əvsiyat xanımın birlikdə yaşadığı - Həbibə, Elvira və Rənanə böyüdüb ərşəyə çatdırmış, onlara ali təhsil vermişdir. İkinci həkim, biri filoloq olan övladları onlara nəvə sevinci yaşadırlar.

Zəhmətkeş və fədakar alim, redaksiyamızın yaxın dostu Sərhəddin müəllimi anadan olmasının 75 illiyi və nəşr etdirdiyi məzmunlu kitabı münasibətilə təbrik edir, ona yeni yaradıcılıq uğurları arzulayırıq!

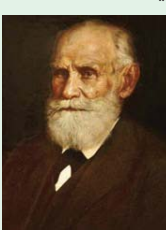
"SAMUR"

КОГДА СТАРОСТЬ В РАДОСТЬ

Не проигравший ни одной битвы великий русский полководец Александр Суворов (1730 - 1800 гг.) переход через Альпы совершил в 70 лет. В мирное время Суворов ложился спать в 6 часов вечера, а вставал в 2 часа ночи и сразу окатывал себя холодной водой. Обедал в 7 часов утра, употребляя простые кушанья: щи, кашу, борщ. Как глубоко верующий человек, строго соблюдал все посты.

Полководец всегда был легко одет, лишь в сильные морозы надевал старую, изодранную шинель. Выпарившись в бане, прямо с полка бросался в реку или в снег. Однако в горнице любил, чтобы печка была накалена докрасна.

Известный ученый, физиолог Иван Павлов (1849 - 1936 гг.) многие труды по высшей нервной деятельности написал после 80 лет. Как лауреат пищеварения, Павлов настаивал на том, что

необходимо съедать пищу с вниманием и удовольствием, что на пороге столовой следует оставлять все заботы дня. Ему же принадлежит афоризм: «Отдых - это перемена занятий».

когда ему было 66 лет. Академик признавался, что за всю жизнь не выпил ни одной рюмки водки и не выкуривал ни одной сигары. «Не пей и не кури, иначе бесполезны будут все остальные рекомендации», - считал Углов.

Он призывал во что бы то ни стало сохранять свой нормальный вес. Сам академик с детства по совету матери выходил из-за стола с легким чувством голода. А его главный наказ звучал так: «Люби Родину и защищай её. Безродные долго не живут». И ещё: «Делай добро. Зло, к сожалению, само получится».

ЧИ ГАЗЕТДАЛ РИКИ АЛАЙ УРУС ДИШЕГЬЛИ

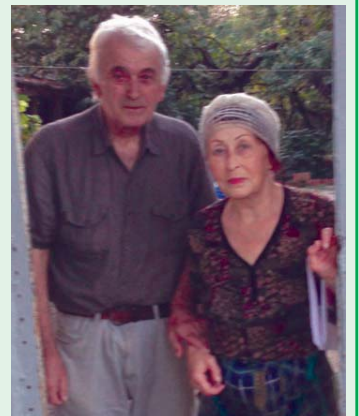
И шиклдай аквазвайбур чи газетдин члехи дустар Наталья ва Вақыф Алибековар я. И дуствилхь 18 йисан тарих ава.

Кцлар райондин Ширвановка хуьре яшамыш райовд Вақыф Алибегов са береда Бакудин сейли конструкторрикай тир. Диле-буба рагьметдиз фейидалай гугььуниз бубад квалли экв туьхуьн тавурай лугьуз хайн хуьруьз кувь хьайн ам фермервилев эгьина.

Адан паб, урус члалан ва литературадин муаллим Наталья Александровна лагайтла, мектебда квалалак аквазна. Савадлувалли хьсан алакунар аваз ам мектебдин завучвиле хьяна. Вичин гьуьлуьн дидед члал тир лезги члалаз ва вичи уьмуьр гьалзавай лезги хуьруьз гьуьрмет яз дишегьлиди ина «Самур» газет гьазфбуьр кьхьиз туна.

И кьени кьилихрин урус дишегьлидин тлалабуналли 50 лезгиди гьазф йисара чи газет кьхьна. Ингье кьве йис инлай вилдик ам пенсиядиз эькеьлун кумазни чи кьелдайбуьр квахьна. И кар рикли кьабул тавур дишегьлиди хуьруьнбуьрукай 15 кас члийи кьиледай газетдин ахгудна.

Гила яшарини сагьламливи газетдихь гелкьвез маниьвал гуьва дишегьлиди.

Ятлани ада чи газетдин рехь ара датлана вилвиди хуьда. Адан рикле лезги члалаз авай кьланивал, гьакьлини икьван гагьди авур кьван хьсанвилер фикирда кьуна гила чна гьар тилит адав хуьва агакьарун кьелгнава. Ингье са лезги хуьре дидед члалаз газет кьелзавай тек са инсан ава - урус дишегьли Наталья Алибекова...

АЗИЗРИН Севда

НИЩИЙ МИЛЛИОНЕР

Пенсионер из Казани за свою жизнь подарил 80 автобусов детским домам и пожертвовал миллионы нуждающимся. Этому человеку при жизни поставили памятник в самом центре Казани, рядом с Кремлем.

Этого 77-летнего мужчину называют «миллионером из трущоб», чудачком и первым татарским капиталистом. Об Асгате Галимзянове написано немало книг и статей. Вероятно, многие люди относятся к нему, как к святому, некоторые считают едва ли не городским суфием. Ясно одно - таких людей на земле по пальцам пересчитать.

Только по приблизительной оценке, Асгат Галимзянов потратил на детей-сирот, пожилых и инвалидов более 600 тысяч советских рублей, купил и подарил нуждающимся сотни телевизоров, одежду, много еды. Эти цифры вызывают некоторое сомнение: кажется, что такие суммы простой человек заработать не может. Но услышав вопрос о деньгах, Галимзянов заметно меняется в лице и начинает пояснять: «Я купил этот заброшенный барак рядом с рынком, обустроил территорию и добился разрешения властей на увеличение поголовья скота до 300 быков. В работе мне помогали сын и брат. Каждое выращенное животное я сдавал госуслугу и получал несколько тысяч рублей за него. Деньги с семей мы практически не тратили и покупали автобусы отечественного производства. Тогда они стоили не так дорого, как сейчас».

Он считает себя счастливым человеком, поскольку «выполнил своё единственное призвание - помогать людям».

Айгур БАЙБУЛДОВА

С ВЕРОЙ В ДУШЕ

КОГДА НАМ БЫВАЕТ СТЫДНО?

Ведущий раздела Сафарбек Сафарбеков

Стыдливость присуща человеческой природе от рождения. Неслучайно арабское слово «стыд» (гъайа) происходит от слова «жизнь» (хайат). Однако сохранить стыдливость непросто, потому что она неразрывно связана с верой. Стоит согрешить, как покрывала стыдливости спадают, и если не покаяться вовремя, то стыдливость исчезает быстрее, чем верблюд избивается от пуг. Как-то раз пророк, мир ему и благословение Аллаха, проходил мимо одного из ансаров, который упрекал своего брата за стыдливость. Он сказал ему: «Оставь его! Стыдливость - от веры» (ал-Бухари и Муслим).

Стыдливость красит человека. Она облагораживает его внутренний мир и отражается на его поведении. Она удерживает от необязательной просьбы и помогает сохранить дистанцию в общении. Стыдливый верующий не просто сторонится грехов. Он избегает компаний, в которых совершают постыдные поступки, и оберегает свой взор и свой слух от всего, что неприятно его Господу. У него особые взаимоотношения с Аллахом, и он постоянно ощущает Его

присутствие. Сегодня редко кто стремится к таким нравам. В обществе, где поощряются бесстыдство и распушенность, стыдно быть стыдливым. То, что раньше считалось добродетелью, сегодня считается слабостью. Оттого и распространяются пороки, которые полвека назад даже не приходили на ум людям, и преступления, от которых содрогаются сердца и седеют волосы. Как тут не вспомнить хадис нашего пророка, мир ему и благословение Аллаха: «Среди слов, которые люди усвоили из ранних пророчеств: если не стыдисься - делай все, что пожелаешь» (ал-Бухари). А в другом хадисе говорится: «Бесстыдство обезображивает все, к чему применяется, а стыдливость всегда красит» (ат-Тирмизи).

Однажды потеряв стыд, вернуть его очень трудно. Что же делать, если приуныл к греху и больше не ощущаешь стыда перед Аллахом? Найти спасение от грехов и их последствий можно только у Аллаха. Если хочешь снова ощутить радость веры, нужно искренне покаяться и проявить редкое упорство, сторонясь грехов и накапливая добрые дела. Ты снова

почувствуешь стыд перед Аллахом, когда сорвешь плену бесстыдства своего сердца и приблизишься к Нему. *Поистине, стыдливость - это вежливость тех, кому есть что терять.*

Стыдливость не должна гасить наше рвение на пути Аллаха. Стыд неуместен там, где нужно задать правильный вопрос или есть возможность опередить других в добрых делах. Ведь настоящая стыдливость не приносит ничего, кроме пользы, и удерживает только от мерзости и предосудительного. Потому и сказал наш посланник, мир ему и благословение Аллаха: «Нет ничего, что в день воскресения окажется на весах верующего тяжелее превосходного нрава. Поистине, Аллах ненавидит грубых и бесстыдных людей» (Абу Давуд и ат-Тирмизи).

ОТРАЖЕНИЕ ДУШИ

ЗНАКОМЬТЕСЬ: МОЛОДОЙ ПИСАТЕЛЬ

На днях в редакции нашей газеты побывал молодой, талантливый писатель Зия Сафарбеков. В свои 22 года он уже известен не только в Азербайджане, но и за его пределами. Его первая же книга прозы под названием «Мой проклятый мир» принесла автору известность. Она издалась в США, Германии, Франции, Испании, Италии и других странах. В Азербайджане переиздавалась несколько раз на азербайджанском и русском языках. Автор и по сей день получает отзывы об этой книге от читателей из разных уголков мира.

В последние годы я часто задавалась вопросом, на каком уровне творчество молодых писателей Азербайджана? О чем они пишут? Какова их тематика? Есть ли среди них таланты? Как и многие писатели, находясь под постоянным влиянием шедевров мировых классиков, я иногда ловила себя на мысли, что мало знакома с произведениями молодых авторов. Книгу Зии я прочла на одном дыхании, не в силах оторваться. И не просто прочла, а словно погрузилась в нее, став частью того мира, где происходят события, о которых с болью и состраданием рассказывает автор. Это жестокий мир, где совершаются ошибки и проступки, от которых страдают судьбы детей, подростков.

«Все люди на свете стремятся к счастью, хотя нет идентичности в этом понятии, и каждый понимает его по-своему. Разумный человек знает, что жизнь человека - это не сплошное счастье, и она полна и радостными и горькими эпизодами. Встретив удары судьбы, человек в зависимости от веры, жизненных ценностей, моральных качеств ведет себя по-разному. Сильные личности стараются бороться до конца и никогда не теряют надежды на счастье. Слабые же часто не в силах одолеть жизненные невзгоды. Порой они даже задумываются о самоубийстве, недовольные своими отношениями с человечеством. В основном эти недовольства формулируются примерно так: «Мир плохой, люди плохие» или «Меня никто не любит, я никому не нужен». Книга «Мой проклятый мир», представленная к вашему вниманию, пытается еще раз показать насколько человек в силу жизненных обстоятельств может быть сильным или впасть в бессилие. Три главных героя этого произведения переживают свои проблемы по-разному», пишет автор в предисловии к своей книге.

«Мой проклятый мир» - это психологический роман-эссе. Рассказывает он о самом тяжелом периоде в жизни троих молодых людей, обреченных на смерть. По разным путям они приближаются к своему печальному исходу. Показывая эти пути к падению, автор раскрывает причины такой участи этих троих, по воле судьбы оказавшихся на краю пропасти между жизнью и смертью. Читатель слышит набат, который бьет автор против безразличия, против хладнокровия и бесцерковности людей. Когда общество становится бесчувственным к человеческим судьбам, пыльным цветом начинает вестись безнравственность, влекущая за собой непредсказуемые последствия.

Философский подход автора к проблемам морали созвучен с нашим временем, когда под влиянием ряда факторов нравственное воспитание подрастающего поколения отходит на второй план. К такому выводу приходит читатель после прочтения романа. Книга помогает в переосмыслении жизни. Интересны размышления автора о тематике книги: «Окружающий мир - зеркало нашего внутреннего состояния. Если внутри нас темно - мы видим вокруг только черноту. Если внутри нас свет - то мы видим свет вокруг. Речь не об иллюзорности нашего восприятия вещей, а о нашей способности видеть добро там, где оно есть». Но в то же время удивляешься тому, что столь серьезное отношение к реальности принадлежит совсем молодому автору, а не пожилому писателю повидавшему жизнь.

Когда первый рассказ Зии Сафарбекова «Отражение света - тьма» появился в социальных сетях, многие бросились его критиковать за пессимизм. И все же, серьезная и актуальная тематика были встречены читателями с нескрываемым интересом. Рассказ в какой-то мере был адресован само-

му автору, который не должен был делать того, о чем рассказывает. Это было поиском доброты, уроком человечности, отпором зависти. «Человек не должен делать больно близким, родным, друзьям, людям». К такому выводу автор пришел оригинальным изложением, чем и смог сразу привлечь внимание читателей.

Вскоре появилась его вторая книга - «Я обречена его любить». На ее презентацию, которая прошла в одном из книжных магазинов столицы, за автографом от молодого писателя пришли свыше 200 человек.

Эта книга посвящается человеческим отношениям. Интересен новый подход молодого автора к, казалось бы, обычной теме, интересна форма оригинального изложения, умение автора с первых строк заманить читателя. Рассказывая о таких высоких чувствах как любовь, дружба, преданность, показывая трудности и испытания, ведущие к ним, напоминала о порой уничтожающем одиночестве, появляющемся в итоге предательства, в то же время он умело проводит параллели. Автор сравнивает ценности Европы и Востока, сопоставляя черты двух разных культур. Временами укрепляет свои мысли изречениями великих личностей. Отрадно, что автор старается раскрыть корни эгоистического отношения своих сверстников к женщине. Невозможно не приветствовать рвение автора, вызвавшего к уважению в отношении противоположного пола. На примерах бытовых семейных проблем он, разбивая грезы своих героев, заставляет их задумываться над ошибками.

Свою третью по счету книгу «Рабы», Зия Сафарбеков готовится издать в скором времени на двух языках. Над ее тематикой, как признается сам автор, он довольно долго размышлял. Его интересовали истоки того надлома в человеческой психике, в результате чего человек психологически становится рабом, пытался понять психологию раба, трагедию человека, становящегося рабом другого. Герои книги - это члены гуманитарной организации «Врачи без границ», сталкивающиеся с трагическими событиями, с горькими человеческими судьбами в разных странах мира. Этих людей разной национальности, расы и вероисповедания связывают любовь к человеку, доброта, дружба, отзывчивость, сострадание. Ради этих высоких чувств они часто оказываются лицом к лицу с опасностью в самых тяжелых жизненных ситуациях. Спасая других, они рискуют собственными жизнями.

На фоне этих героев, борющихся с факта-

ми насилия, жестокости, бессердечия, интересны философские высказывания автора по поводу агрессии, невежества, самоубийства, предательства, депрессии. Он рассказывает о том, как под воздействием удивительных событий может полностью измениться человеческая жизнь, показывая, какое положительное содействие может оказать настоящий друг и спутник жизни. Хватает за душу эмоциональные моменты романа связанные с прозрением слепого мальчика и надругательство над малолетним ребенком. Некоторые моменты, где рассказывается о старинных традициях некоторых народов, о разнообразии их культур, а также документальные факты, ни в коем случае не умаляют художественного значения романа, а напротив, придают ему особый колорит. Одним словом, это роман о людях, ищущих смысл жизни и о героях открывших себе эту истину.

Зия Сафарбеков родился в Баку в семье, где все любят читать и на лезгинском, и на русском, и на азербайджанском языках. Он сын известного врача, судмедэксперта Сафарбека Сафарбекова и преподавательницы Джамалии Сафарбековой. С детских лет увлекается шахматами, занимается плаванием, любит играть в футбол.

Зия студент факультета организации и управления бизнесом Московского Государственного Технического Университета. Изучает психологию, интересуется журналистикой. Писательство - его стихия. Пишет параллельно на двух языках - русском и азербайджанском.

Это современный писатель, который живо чувствует пульс времени. На сегодняшний день он является одним из немногих молодых авторов, чьи произведения ждут с нетерпением в социальных сетях. Не случайно у его официальной странички в одной из соц.сетей насчитывается около 65 тысяч подписчиков.

Добавлю, что Зия очень серьезный и порядачный молодой человек с глубоким аналитическим умом и прекрасным внутренним миром. Он интересный собеседник и удивительно правильный человек, что невозможно не заметить. А произведения, как правило, являются отражением души автора.

Успехов тебе, Зия! Ждем от тебя новых произведений.

Седает КЕРИМОВА

ТУЪРКИЯДИН ЛЕЗГИЙРИН СУВАР

Туъркиядин "Bahkecir Dağistan Kültür ve Yardımlaşma Derneği" кватгалдиз регбервал гузвай Жевдет Йылдыз

Играми Жевдет стиха!

Гзаф йисар я куьне йиса садра санал кватл хана диде ватан риклег хиз, чехи дидеирини бубайрин руьгериз дуьяр келиз, игьсанар пайиз. Чи халкьдин тарихдин риклелай тефир, залан кьисметдин мад са чин кхьин - Шейх Шамилан женгерилай кьулухь ватандивай къакъатна гьурбатриз акъатун, Туъркияда бине кутун кез несиб хана. Кез - 154 йис инлай велик Дагьустандай катиз мажебур хьайи ксарин веледриз гьурбатдин тукьбуьл дад хьсандиз чида. Ингеь куьне дарвилеризни четинвилериз килиг тауна лезгидин твар вине кьуна, диде чал, халкьдин адетар, ацукьун-къарагьун кьезгавилелди хвена, кьени хуьзва.

Шумудни са йисар тир чал Туъркиядин лезгийрикой хабарар хьубтуьн рагь хьиз кьериз-царуз аса-кьиз. И хабаррин арада "Dağistan ve dağistanlılar" кватгалди кьиле тухузвай мярекатрин суракьарни авай. А хабарри чахь лувар кутадди. Ингеь чун Туъркиядин лезгийр акунисх цигел тир. Яраб абуруз дидедин чал чизматла, яраб чи адетар хуьзматла? - лугьуз веревирдер ишодди чна. Эхиримжи йисара дуьньяда хьсан патахь кьиле физвай демократиядин дешивилер себб яз, гьакьни интернетини кумекгодалди чаз чун генани мукьубай чир жезва. 2008-йисуз Балыкесир вилайтдин Ортажа (Кирне) хуьре кьиле феий Хийир межлис, Туъркиядин чара-чара пилерай иниз атавай лезгийр акурдалай кьулухь чун гьарурда акьуна хь, куьн жуван тварцелди рикливай дамахзавай халисан лезгийр я.

Жевдет стиха! 20 йис я куьне кватгалдиз регбервал гьуз. Куьне ва Туъркиядин кьени хьин велик-кьилкь квай лезгийри чи ватангезгийр сад-садав агуззава, абурун риклери ватан кланардай, хайи чал кланардай гьиссер кужумиз тазва. Мураоар кьилиз агьадиди нуьсрет гурай кез Аллагьди. Кез чандин савгал, риклин шадвал, руьгьдин къакъанвал тлабазва чна.

С. КЕРИМОВА,

«Самур» газетдин кьилин редактор

Алай йисан 21-майдиз Туъркиядин Балыкесир райондин лезги Ортажа (Кирне) хуьре нубатдин «Хийир» мярекат кьиле фена. Ина фадлай лезгийрин сувариз элкьвенвай и мярекатдин юкьуз

вишералди чи ватангезгийри мад гьилера хайи чалаз, чи милли адетризни ацукьун-къарагьуниз икрамзавайди субутна. Мярекат гзаф гурлуди, риклегалдуьм кьиле хана.

Шикилар ягьайди Осман Гечмез я.

Цийивилер

www.samurpress.net

Мад са гими

Алатай йисуз Бакуда кардик кутур цийи гими-яр расдай заводди вичихь ялдай проект кьилиз акьудда. Ина гзаф

кранихь гелкьведиди гими расда. Ам «Шагьдениз-2» проект паталди гьузурзавайди я. Гьа са вахтунда «Шагьдениз-2» ва Кыблепатан Кыафказдин гунгарарни гегьеншарда. И кар себб яз 10 агьузурдалай гзаф цийи кваллахдай чкаяр ачух жедда.

Хуьр кутада

«Гуьйтепе»

Археологиядин

Парк» проектдик

кваз Товуз райондин

чилерал

Neolit твар

ганвай цийи

хуьр кутада. Баку-Генже-Тифлис рекьин

кьерхда авай и чкада куьгьне заманрин гзаф

имаратар ава. И карди цийи хуьр вириниз

сейли ийида, ада туристар вичихь ялда. Гьа

икI, Товузда Гуьйтепе Археологиядин

Паркни арадал гьида.

Алакь тийир кар хиве къамир, хиве кьурла кьилиз акьуд.

Лезги халкьдин мисал

ПАРИЖДА СА ТАВАТ АВА...

Ада ина докторвилин диссертация хвена

Чнихь чехи алакьунар авай лезги жезгийрин хьсан суракьар атайла чи гзаф ватангезгийриз хьиз зазни рикливай хьези жедда. Чин хиве лезги чалан, медениятдин таъсиб члугун гьатнавай савадлу ва акьуллу гадайрини рушари лувар кутада чахь. Абуруккай садни чна вичин асакьурирай келодибурге млуматар агакарзавай яргунжуван Айтена Бабалиева я.

Кцар райондин Яргун хуьруьн юкьван мектеб, гуьгьунлай Азербайжандин Гьукуматдин Кьезе-патан Чаларин Институтдин француз чалан факультет тафаватлувилелди акьалтларай и виклег ва савадлу руша гьеле студент тир члавуз чун вичин адетдинди тушир проектралди мягьтеларзавай. Чирвилерихь гелкьвезвай ам са кьил Франциядин кьилин шегьер тир Париждиз акъатна.

Ина магистратурада келай ам аспирантурадик (французри адаз "doctorat" лугьуда, Парижда авай и вини деражадин илимдин ахтармашунрин меркездин твар "Ecole Pratique des Hautes Etudes" я.) экечна. Французриз азербайжан чалан тарсар гузвай и рушан алакьунар вири гьейран хьанай. Кье садазни сир туш хь, эхиримжи йисара Азербайжанда кваллахзавай гзаф дипломатри, гьабуркай яз Франциядин Азербайжанда авай посолдин азербайжан чал Айтенавай чирнава.

Айтена диссертация "Табасаран чалан морфосинтаксис" темадай хвена. 345 чиникай ибарат тир и кваллах француз чалал кхьенва. Адан илимдин регбер твар-ван авай алим Жан Пьер Маэ я. Диссертация келна квалубда тунин

карда рушаз Кьафказдин чаларин пешекар Жиль Отьедини мукьубай кумек гана. КIвалах арадиз акьудун патал Айтена 2010-йисан гатун варцара Дагьустандин табасаран яшамисх жезвай Сыртчы ва Жалгьан хуьрера, гьакьни Дербентда хьана.

Ина ада гзаф фольклордин материалар (махар, баядар, манияр...) квалтна. Руша чпин 13-75 яшар тир 21 инсандихь

давам хьайи и илимдин мярекатдин эхирда жюриди Айтеназ эверна, виридан велик ам тебрикна. Адан кваллахдиз вини деражадин кимет (француз чалал адаз "tres honorable avec felicitations du jury", лезгидалди "гзафин-гзаф хьсан, жюридик акагьзавайбурун алхширик кваз" лугьуда) гана.

- Вахь гележегда гьихьтин планар ава? - суалдиз Айтена икI жаваб гана:

- Планар захь са шумуд ава. Алай вахтунда за Париждин Рагькьечиди патан Чаларин ва Цивилизациядин Институтда (INaLCO) азербайжан чалан муаллимвиле кваллахзава. Жуван илимдин ахтармашунрин давамарзава. Иондиз Италиядин Пиза, сентябрдиз лагьайтла Италиядин Павна шегьерда кьиле фена кланзавай илимдин конференциярал табасаран чалан превербрикай рахада. Парижда "Дуьньядин чалар" твар алай ктабрин коллекция ава. И коллекциядин сагийб "Париждин лингвистрин жемият" ("Societe de Linguistique de Paris") я. И жемиятди заз коллекция паталди лезги чалакай са ктаб кхьин теклифнава. Захь а ктаб лезги литературадин чалакай ва жуван Яргун хуьруьн нугьатдикай кхьидай ният ава. "Routledge Language Family Series" твар алай са тешкилатни ава. Гьанайни заз Яргунрин нугьатдикай макьала кхьихь лагьана теклиф ганава. Захь жуван диссертация ктаб хьиз чагдай акьуддай фикирни ава. Адаз са кьадар алавар хьувуна кланзава, гьавилай и гатуз мадни Дагьустандихь фида.

Дегьдин такабур гвай и рушан вири кран руьгь кутадайбуз я. Гьавилай чна адалди дамахзава, адиз цийи агалкьунар тлабазва.

Дегьдин такабур гвай и рушан вири кран руьгь кутадайбуз я. Гьавилай чна адалди дамахзава, адиз цийи агалкьунар тлабазва.

С.КЪАЙИНБЕГАН РУШ

“САМУРДИН” МЕКТЕБ

Тама экв хъанвай. Гъиванар, къушар, пепеяр ахварай аватзавай. Мегъуьн таршин кукъва лагъайтла, яралай къве нуьк्रे ара даглана къвалахзавай. Какайрал алай диде нуьк्रे герен-герен къарагъиз, абур элкьуриз, клуф алтадзавай. Буба нуьк्रे адаз каш тефий лугъуз клуфа аваз вет, твет, чепелукъ гъизвай. И къведа мус какайрай шарагрин цивцивдин ванер къведатла фикризавай. Абурун пеше муг къени авун тир: къваларикай цамар кукътаз, хурхадив цар сувагъиз, къуру пешеривни цаклулрив мукан къен таза ийизвай.

Нуьклер пишин тарция са маса къушра - кукуплди вилвди хуьзвай. Йиф алуькълла нуьклер галатна ахвариз фена. Им акурла кукупл абурун мукав агатна. Ам вичин кака муказ вегъена, нуьклериз хабар жедалди лув гана аралай актатна.

Гатфарин са гуьлушан юкьуз диде нуькрез са какадай свар атана акуна. Ада хвешила вичин цив-цивалрди тама ван кутуна. Са герендилай шарагди какадин хъирейрин арадай кыл акьудна, клуф гегъеншидиз ахъайна.

- Чан чи кашат! - хуьзрена нуьклер. Абурун хвешивили и кыл-а кыл авачир. Гъавилэй шараг адетдинди туширди кваз къунач...

- Яраб амай какайрай шарагар мус акьатдагта, - лугъуз авай къведин.

Кашатлди лагъайтла, ара даглана тлун тлаабзавай. Буба вичин шарагдиз пяркварни пепеяр алай рекъе авай. Ингъе шараг саклани тух жезвачир.

«И гуч тахъайдахъ авай иштагъ вуч я?» - мягътел хъанвай буба нуькл.

Садра ам галатна гъалдай фенваз

акурла диде нуьк्रे лагъана:
 - Вуна са герен мука ял ягъ. Гила тлун гъиз зун фин.
 Буба нуькл ахвариз фир-тефир Кашатлди мука авай какаяр рум гана тарция агъуз вегъена. Чилел гъалч хъайи абур руг-руг хъана.
 Са герендилай клуфа марфадин пяркв аваз хтай диде нуькл мука какаяр амачиз акурла зарулдаказ ишена. И ванцел ахварай аватай буба нуькл шерзум хъана:
 - Им зи гунагъ я. Зун ахвариз фена-чиртла, чи кылел и мусибатни къведа-чир. Абур гъинватлани цуцулди чухъухнавайди я.

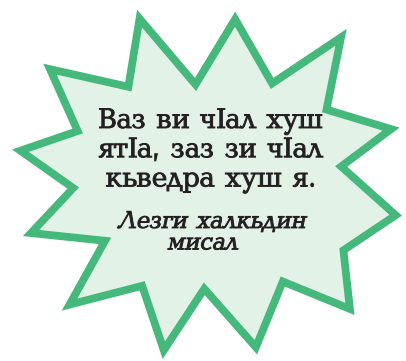
КАШАТІ

Аялар патал мах

- Гена Кашатл тухванач, - лагъана диде нуьклер.
 Шел-хвалдай вахтни авачир нуьклериз. Йифиз-юкьуз гишинзавай Кашатл тухарна кланзавай эхир. Абурун кар-чал недай зун-вун гъиз шарагдин ахъа сивиз вегъин тир. Гъа икл, Кашатл вичин «диде будадилай» пудра члехи хъанвай.
 Йикъар алатзавай. Кашатл акъван члехи хъанвай хъи, нуьклериз мука чка амачир. Гила абур йифиз мукан патав гвай са хилел сад-садав агатна куьз-вай. Къвалахдалди абур гъалдай фенвай. Садра гъикл ятлани буба нуькл члал агатна:

- Вучин, гъиклин? Икл фейитла, Кашатлда чунни неда.
 - Чидач им нел атанватла, - диде нуьк्रे агъ члугуна.
 - Ша фин типрен къилив. Адаз тийжир затни авайди туш. Са меслят гурай кван, - теклифна буба нуьк्रे.
 Гъакли авуна абур.
 - Ваз и члаван хийрар, я тлиб вах! Гзафбуру вун и тама виридалайни акьуллуди я лугъуда эхир. Чаз са рехъ къалура тлун.
 - Вуч хъанватла галай-галайвал ахъа кван аз.
 Нуьклер и адаз чпин дерт лагъайла тлиб хиялди тухвана:
 - Квенкле фена килигин кван куь шарагдиз.
 Абуру мегъуьн тарцин хилел алай мукан патав лув гана. Амайдалайни яцу хъанвай Кашатл кеф-кефина верци ахвариз фенвай. Ам акурла тлиб хуьзрена:
 - Куьне хуьзвайди кукупл я хъи!
 - Жеч гъа! - цлугъна къушари.
 - Вичин какаяр масабурун муказ вегъин кукуплдин адет я.
 - Ихътин феруз диде женни? Вичин шараг гадарна адан рикли гъикл эхатла?
 Типре жаваб гана:
 - Феруз ятла чидач, ингъе къайгъудар тирди сир туш. Вичин шараг гишилани мекила тахуй лугъуз тама виридалайни чими муг, виридалайни хъсан дидени буба хъянава ада.
 - Бес вичи вучиз члехи авунач шараг?
 - Ам кукупл я эхир. Адакай садрани диде хъайиди туш.

АЗИЗРИН Севда

РИКИЕЛ ХУЬХ!

КИУСАР

Предложендин мана-метлебдив рахазвайди гъикл эгезизаватла (адан члалахъвал - шаклувал, тестиькарун - инкарун, гужлу авун, тади кутун ва мсб.) къалурдай, чпелди жуьреба-жуьре рангар гуз, рахазвайди вичин фикирдин теъгер дегишардай къулдугъчи гафариз кIусар лугъуда. Месела: **гъун, жал, къван, ман, тлун, хътин, эхъ** гафар кIусар я.

КIусар са шумуд жуьре ава, месела:
 1. Суалдинбур (жал, ман, бажит, -ни, -тла ва мсб.): 1) Ам хтана жал? 2) Акл хъайида, вун накъ хтана? 3) Бажит вуна кIелда?
 2. Гуьелу иидайбур (гъун, тлун, де, ман, хъи, кван ва мсб.): 1) Гъун рахух тлун! 2) Де къачу ман, са кIус фу не! 3) Мад хъанач хъана хъи, вуна адаз хъел гъана хъи. 4) Лагъ кван, ам ваз гъинай чидайди ятла.
 3. Гекъиушнбур (къван, хътин, хъиз ва мсб.): 1) Чи буба къван зегметдал рикл алайди аз акурди туш. 2) Ам хътин инсандин хатур хун четин я. 3) Адан гафари вун мум хъиз хуьтуьларда.
 4. Тестиьк ва инкар авушнбур (эхъ, ваъ, ун, бес ва мсб.): 1) Вуна къвалахзавани? - Эхъ, къвалахзава. 2) Стхадини къвалахзавани? - Ваъ, ада гъеле кIелзама. 3) Ваз, накъан къвалахдин максал вуч ятла, чидани? - Ун, чида. 4) Я хтул, вун хтунни хуьвунани? - Бес агакъайвалди къвалах тукьлуьрна, хтана зун.
 5. Къалурунбур (ингъе, ангъе, атлангъе, агъангъе ва мсб.): 1) Ингъе гила къуьдни алуькна; 2) Атлангъе накъ за ваз ихтилат авур хуьр.
 Де, жал, кван, ман, тлун, хъи, хъиз кIусар маса гафаривай чараз кхъида. Месела: алмасди хъиз нур гузва; вун ша тлун; де лагъ ман; къачу кван гъа ва мсб.
Къван, хътин кIусарни чараз кхъида; амма абур сложной гафарин паяр тирла санал кхъида. Агъадихъ галай мисалар гекъиг: а) ихътин, ахътин, гихътин, гъахътин; икъван, акъван, гъикъван, гъикъван, амма; б) им хътин, ам хътин, гъим хътин, гъам хътин; им къван, ам къван, гъим къван, гъам къван.

СЕЛИМХАНАН ШИКИЛАР

Селимхан Азизова Бакудин 20-нумрадин мектебдин IV синифда кIелзава. Мектебдин муаллимризни кIелзавайбурз адан алакьунрикай хабар ава. Ада члугъзавай шкилрив вирида члехи кьимет гузва. Гададин мурад члехи хъайила хъсан члугвар хъун я.

Агъадихъ чна адан шкилрикай са шумуд чапзава.

ДУЬНЬЯДИН ЧІАЛАР

Исятда дубньядал 5621 члал ва нугъат ала. 500 члал тамамдиз туплалай авунва. Абурукай 250 литературный члалар я. 1400 члал квахъзавайбур яз гъисабзава. Пудай къве пай члаларал кхъинар авач. Пуд

миллион агъалияр авай Папуа-Цийи Гвинея гьукуматда 1010 члал кардик ква.
 Дубньяда виридалайни гзаф 13 члалакй менфят къачузва. А члаларал 65 уьлкведин агъалияр рахазва.

ДАГЪУСТАДИН ЧІАЛАР

Алай вахтунда Россиядин 180 халкъди 200 члалакй менфят къачуз-ва. И уьлкведин гзаф члалар авай республикайрикай садни Дагъустан я. 70 миллетдин векилар яшамиз жезвай ина 32 члалал рахазва. Абурукай 14 кхъинар авай, 18 кхъи-

нар авачирбур я.
 Лезги, авар, дарги ва къумукъ члалар Дагъустандин виридалайни члехи члалар я. Ина годербин члалал 3 агъур, боглихдалди 1500, гинухдалди 400, хваршин члалал 200 кас рахазва.

ЭПИТАФИЯ

ТІВАР РИКІЕРА АМУКЪДА

Дагъустандилайни кьесе твар-ван авай чи чьехи зари, Дагъустандин халкьдин шайр Байрам Салимова 2014-йисан 20-майди вичин дунья дегисарна. 1929-йисуз Азербайжандин Кцар райондин Стгур хуре дидедай хьайи Б. Салимова институт акьалтПарайдалай гуьгьуьуз гзаф йисара СССР-дин Кьенепатан Краприн Министер-

стводин органра кьвалхана.

1959-йисуз Магьачкь-лада адан сад лагьай ктаб чапдай акьатна. Гуьгьуьнлай гьам ина, гьамни Бакуда, Алма-тыда, Москвада лезги ва урус ччаларал шайрдин цудралди ктабар басма хьана. Ада машгур шайр Забит Ризвановахъ галаз санал «Риктин гаф» кватгал арадал гьана. Адан халкьдиз авур лап чьехи кьуллугьрикай сад З. Ризвановахъ галаз санал яргьал йисара «Шарвили» эпосдин материалар кватина чапдай акьудун хьана.

Б.Салимован цудралди шиирриз Дагъустандин композиторри макьамар теснифна. Адан шиирар вириниз сейли тир «Крокотил» журналда ва «Литературная газетада» фад-фад чап жедай. Ам «Кьизил дана» премиядин лауреат тир.

Байрам Салимов гьахь-адалат

патал женгера лигим хьанвай, лезги поэзия вилик тухунин карда гзаф алахьунар авунвай халисан ватанперес шайр я. Адан кьилихари туькьурунар гьихьтинбур ятла кьатлун патал шайрдин са бязи ктабрин тварар кьуртла бес жезва: «Женгинин рекьера», «Рагь илифа», «Лувар», «Вучиз Кавказда аслан авач» ва мсб.

Адан твар кьурла чи вилерикай халисан дагьви - суй авай, кьакьан буйдин, векьи кьилихрин такабурлу лезги карагда. Ада вичин твар гьамиша вине кьадай, виридаз куьмек гуз алахьдай. Саки ам Аллагьди инсанриз анжах хьсанвал авун патал халкьнавайди тир.

Байрам Салимов лезги поэзиядин лежбер, гьар гафунив кьайгьударвилев эгечдай, хайи чилни хайи эл риктин сидкьидай теснифдай, вичин камаллу ччаларалди кьелдайбур гьейранардай зурба шайр тир. Адан твар чи рикьера гьамишалух яз амуькда.

Аллагьди рагьмет авурай!

«САМУР»

ГАФАПАГ

М. Меликмамедован «Кьубадин гуьлгуьла» (2004) ктабда гьатнавай циний гафар

Гадал	- кьванер гадардай яракь
Гадкун	- дарбадагь авун
Дишун	- терг авун
Йиц	- пис ният
Караст	- яракь
Кьарба	- чтуру
Кьарта	- пагьливан
Клараж	- пехьи
Квенквер	- авангард
Клер	- женг чгузавай кас
Мангьу	- монголрин хан
Мардин майдан	- дяведин майдан
Нук	- истисмарчи
Пелега	- дагьдин гуьулягь
Пиллагь	- бес тахьун
Приц	- агакьнавачир гада аял
Руйште	- сарсах
Турвакь	- кьвенкь алай яргьи жиди
Фигьил	- гьилле, амалдарвал
Хака	- сенгер
Хасалбур	- гьалсузбур
Цидгьем	- чилин кьус
Чатха	- кьалхан
Эхел	- дяве кьиле физвай чка

ША, ЛЕЗГИ ЧІАЛАЛ РАХАН!

Гуьл начагь хьайила - Когда муж болеет

- Я паб, зи гьалар хьсан туш.
- Жена, мне плохо.

- Ваз вуч хьанва?
- Что с тобой?

- Зи тан авайвал гьазва.
- У меня все тело болит.

- Мекьни хьанва жеди.
- Наверное простудился.

- Ваь, им мекьвал туш. Зун рекьизвай хьтин я.
- Нет, это не простуда. Кажется, я умираю.

- Акл лугьмир, за вун рекьиз тада кьван?
- Не говори так, разве я дам тебе умереть?

- Зун кьаткана кьанда.
- Мне надо лечь.

- Зани ваз кьанжукьрин чай гьазурда.
- А я заварю тебе чай с чабрецом.

- Чайдин кьвалал чумалдин мурабани алаз хьурай. Накьанан торгуникайни са кьус гьваш.
- Лучше чай с кизилевым вареньем. И кусочек вчерашнего торта принеси.

- Зи гьални хьсан туш.
- Я себя тоже неважно чувствую.

- Зи винел яргьан вегь.
- Укрой меня одеялом.

- Экуьнлай зи вилерилай мичилвал физва.
- А у меня с утра в глазах темнеет.

- Я паб, далу тпушуна кван.
- Жена, помассируй-ка мне спину.

- Иягьла.
- Сейчас.

- А-а-ай, акьван илисна ваь ман!
- А-а-а, не так сильно!

- Ваз недай са зати гьидани?
- Принести тебе поесть чего-нибудь?

- Ва-аь, тлуьникай рахамир заз. Рикл элкьезва.
- Не-ет, не говори мне о еде. Тошит.

- Зун ви гьавурда хьсандиз акьазва. Дуркьунрин гьалдикай завайни фаз килигиз жезвач.
- Я тебя прекрасно понимаю. У меня почки так болят, что на еду смотреть не хочется.

- Са хинкьал чраз. Гьекь акьудна кьанда. Сергни гьваш, са-кьве тур цуруни.
- Свари мне хинкал. Надо пропотеть. Чеснока добавь, и пару долекк киялятины.

- Эха, иягьла гьазур жедя.
- Потерпи, сейчас будет готово.

- А-а, япар, япар...
- А-а, уши, уши...

- Япариз вуч хьанва?
- А с ушами что?

- Япар гьазва. «Тади куьмекдиз» эвера. Зун кузва.
- Уши болят. Вызывай «Скорую». Я горю.

- Вал ифин алач эхир.
- Но у тебя нормальная температура.

- Адаз хкаж жез кьанзава, за гьиссзава.
- Она хочет подняться, я чувствую.

- Хьурай, эверда.
- Ладно, вызову.

Духтур кьезва. Начагьдиз килигдайдалай гуьгьуьнлиз лугьзува: Приходит врач. После осмотра больного говорит:

- Кичле хьун герекзавач, ваз мекьни хьанва.
- Ничего страшного, у тебя обычная простуда.

Ахпа ам дигьегьлидихь элкьезва: Потом он поварачивается к женщине:

- Куь рангар атанва. Куь давление алцумна кьанда.
- На вас лица нет. Померим ваше давление.

- Са затини жеч, алатдай я.
- Да ничего, пройдет.

- Ихьтин давление аваз куьни кьвачел гьикл акьванзавайди я?
- Как вы на ногах держитесь с таким давлением?

Духтурди гуьлуьуз: - Жуван папан сагьламвилев фикир це. Тахьайтла вахь гелкьведайди жеч. Врач мужсу: - Позаботься о здоровье своей жены. Иначе некому будет возиться с тобой.

“САМУРДИН” КИОСК

Редакциядай кьачу

Етим Эмин. Шиирар	Муьзеффер Меликмамедов
Стал Сулейман. Шиирар	"Касар" (поэмаяр)
Седакьет Керимова "Кцар, кцарвиар" (энциклопедиядин кьватгал)	Müzeffer Melikmamedov "Hacı Davud" (tarixi-sənədli oçerklär)
Седакьет Керимова "Медвежий дождь" (романы и повести)	"Чан дидедин" (CD)
Седакьет Керимова "Чалакай балада" (шиирарни поэмаяр)	Музыкальный альбом ансамбля "Сувар".

ВНИМАНИЮ ЧИТАТЕЛЕЙ!

Дорогие друзья! Есть желание читать газету на родном языке? Тогда выпишите "Самур"! Подписка осуществляется коллективно и индивидуально в любое время!

Годовая подписка составляет 15 манатов. Читайте! Просвещайтесь!

Сделайте шаг навстречу родному языку! Справки по телефону: 432-92-17

ALLAN RƏHMƏT ELƏSİN!

"Samur" qəzetinin kollektivi Qəbələnlin adlı-sanlı ağsaqqalı

Saday Hətəm oğlu Əhmədovun vəfatından kədərləndiyini bildirir və onun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

"Samur" qəzetinin kollektivi İmran Rzayevə qaymı

Nadir Əliverdiyevin vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Samur" qəzetinin kollektivi Qəbələnlin adlı-sanlı ziyalısı Şahismayıl İsmayilova qardaşı

Muxtar Ağamurad oğlunun vəfatının ildönümü münasibətilə kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

SAMUR

Baş redaktor
Sədaqət KƏRİMOVA

Redaksiyanın ünvanı: AZ 1073 Bakı, Mətbuat, prospekti, "Azərbaycan" nəşriyyatı, 3-cü mərtəbə, 101-ci otaq.
www.samurpress.net
www.sedaqetkerimova.com
e-mail:sedaqetkerimova@gmail.com

Hesab nömrəsi
26233080000
"Kapital bank"ın 1 saylı Yəsamal filialı
kod 200037
VÖEN 130024708

Qəzet Azərbaycan Respublikasının Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində qeydə alınmış.
Qeydiyyat nömrəsi - 78

İndeks: 5581
Sifariş: 1807
Tiraj: 2000
Tel: (012)432-92-17

"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunmuşdur